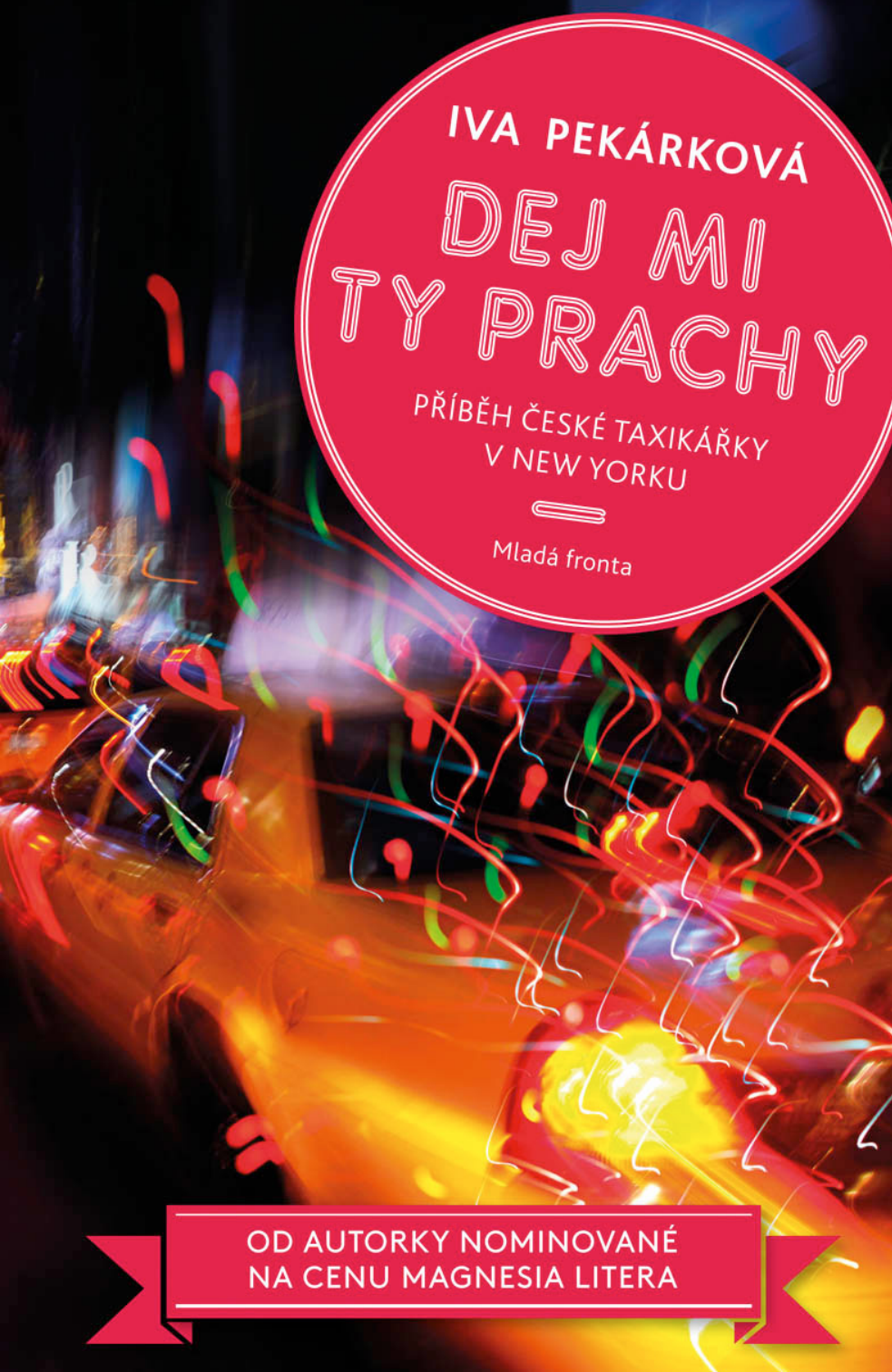

IVA PEKÁRKOVÁ

DEJ MI TY PRACHY

PŘÍBĚH ČESKÉ TAXIKÁŘKY
V NEW YORKU

—
Mladá fronta

OD AUTORKY NOMINOVANÉ
NA CENU MAGNESIA LITERA

IVA PEKÁRKOVÁ

DEJ MI
TY PRACHY

MLADÁ FRONTA

© Iva Pekárková, 1995, 2017
Manhattan, New York, 1994
Bisbee, Arizona, 1994
Manhattan, New York, 1995
Hopatcong, New Jersey, 1995
Manhattan, New York, 1995
Praha, 1995

Pro Ignacia Quilese, který vypadá jak strom

/ PODĚKOVÁNÍ /

O tom, jaké to je, žít se v New Yorku jako taxikář, jsem se učila od svých kolegů šoférů, jako byli Abdullah Mohammed Aziz, Ho, Rojo, Syed Basir Raza, Jeffrey, Jean-Pierre, Gábor, Tadeusz, Igor, dva Honzové, Singha Singh, Adel Mustafa a slečna Čang. Za cenné informace vděčím řediteli Taxi and Limousine Commission, panu Fidelovi F. del Valle. Za teoretické i praktické obeznámení se střelnými zbraněmi vděčím taxikáři-scenáristovi Donaldu Schwarzovi a taktéž aspirujícímu členu brooklynské ruské mafie Romanu L., přezdívanému Levý Voko. Za cenné lékařské informace děkuji Dr. Georgi Braunovi.

Díky za trpělivost s mým nechápavým bílým mozkem si vysloužili Dominique S. Dieng a Limamou Sall ze Senegalu, Talibe a Traore z Mali, Mamalou z Nigérie a několik mých dalších známých ze Západní Afriky. (Jména v knize užívaná nekorespondují se jmény mých kamarádů, jen jsem si je půjčila.)

Za přátelství, informace a benevolenci, s níž mě nechal přeroutit veškerá fakta, děkuji taxikářskému dispečerovi Kennymu z Aruby.

Za nespočet sklenic bílého vína, bazén a pohostinnost děkuji Anně Baley. Za povzbuzení a přátelství děkuji spisovatelce Katherine Arnoldi a scénáristovi Raymondu Johnstonovi. Za zaslání českého textového programu pro počítač děkuji panu Karlu Čechovi z Mladé fronty Dnes.

The horse could not do without Manhattan. It drew him like a magnet, like a vacuum, like oats, or a mare, or an open, never-ending, tree-lined road.

Mark Helprin, Winter's Tale

(Ten kůň nemohl bez Manhattanu být. Manhattan ho přitahoval jako magnet, jako vakuum, jako oves, nebo klisna, nebo otevřená, nekončící cesta lemovaná alejí.)

TATO KNIHA JE ROMÁN. PODOBNOST S JAKOUKOLI
OSOBOU, ŽIVOU ČI MRTVOU, ČI S JAKÝMKOLI TAXÍKEM,
POJÍZDNÝM ČI SEŠROTOVANÝM, JE ZCELA NÁHODNÁ.

Kapitola první */ GRAVITACE /*

Velká města vyzařují gravitaci, tak jako velké planety. Člověk se sotva rozhodne do velkoměsta přijít. Do velkoměst se padá. Vesměs po hlavě. Někteří z přistěhovalců mají to štěstí, že se k té či oné metropoli smějí pokradmu přibližovat, omakat si ji na dálku (tak jako je možné omakávat New York z Philadelphie, Paříž z Curychu nebo z Amsterdamu); smějí se naučit nazpaměť její siluetu a pomaličku k ní tak ručkovat; nechat se do ní téměř bezbolestně spouštět po záchranném síťoví příbuzných, kamarádů a známých; filmů, knih nebo jazyka. Tihle šťastlivci před přistáním prolétnou atmosférou města v ochranném skafandru sešitém ze všeho toho, co o něm dávno slyšeli.

Ale pro některé z nás si gravitace takovýchhle měst sáhne až za oceány; přes devatero hor a devatero řek k nim obří města jako chobotnice vztáhnou přísavná chapadla. A když se nechají nalákat a naváží se na chapadlo jako na pupeční šňůru, vznášejí se vzápětí po stříbřité spirále vzhůru a daleko --- takovou rychlostí, že nevyhnutelný dopad na pozadí pak může utlumit jen láska k tomu městu, k té jedinečné trnité planetě.

#

Kdykoli se takhle nad ránem Jindřiška vracela na Manhattan z poslední výpravy do Brooklynu, mívala pocit, že zároveň šíleně rychle šplhá nahoru, jako do nebe, k ostrovu Manhattan po stužce Brooklynského mostu (která se chvěje a vibruje pod

koly taxíku jako svaloví na hřbetě koně), a zároveň že padá na Manhattan z obrovské výšky po strmém toboganu (jehož chvění prostupuje i její bytostí a naplňuje Jindřišku sladkobolnem), anebo že ji magnetické siločáry ostrova Manhattan přitahují k sobě jako ocelovou kulku, aby se se zařinčením přilepila k jeho povrchu. Když potom most skončil a ona najednou už BYLA na ostrově, podivila se pokaždé, že se tím dopadem neroztříštila. Namísto toho u paty mostu bezhlese přistála, jen asfalt jí jako mořský příboj tichounce šuměl pod pneumatikami. Před ní se rozprostírala zmeť pravouhlých ulic, otevřená, poznaná a zpřístupněná jako plánek její vlastní hlavy. Nad ránem bývala Jindřiščina kůra mozková rozvinutá jako mapa po šedém asfaltu a po betonu, včetně myšlenek, zážitků, vzpomínek a nadějí v ní obtištěných. Vzpomínky a zážitky braly na sebe podobu hluboce zabořených zátek od piva, spláclých aluminiových plechovek či rozježděných střepů. Naděje měly tvar obrácených šipek, které do betonu, když byl ještě vlhký, vyťapaly nožky holubů.

Kapitola druhá / RÁNO /

Vibrátor!“ pronesla Glória autoritativně a gestem bezmála metodějským pozdvihla do výše plastický úd. „Něco takovýho si koukej opatřit, poněvadž jinak se ze všech tvejšch šamstrů zvencnu!“

Jindřiška, jež právě vstoupila do dveří, zaregistrovala koutkem oka nepřírozně modrou barvu přístroje. Snad kdyby byla o trochu sytější, připomínala by jedno z přerození Šivy. „Co s tím máš?“ optala se a upřímně si zívla.

„Ti tví kretění z tebe nakonec vytáhnou poslední penny.“ Glória vyčítavě namířila vibrátor k telefonnímu záznamníku, na jehož displeji zářilo číslo třináct. „Zas už ti volal ten tvůj MANŽEL...“

Dala si tak záležet na despektu, s nímž vyřkla slovo husband, že yorkshirský teriér stejného jména se zdvihl z pelíšku a přicupital jí k nohám. „Down, Hubby!“ okřikla ho Glória, „chci říct, ten tvůj --- chlap --- ti volá od večera.“

Bylo půl šesté ráno. Venku se začalo rozednívat. Glória tu seděla navlečená do dlouhé blankytné róby a vibrátor --- jen o odstín světlejší --- nervózně přehazovala z pravé dlaně do levé. Tvář měla napuchlou rozespáním a z její lebky, před nedávnem vyholené, trčely do všech stran světových štětinky černočerných vlasů.

„Je začátek měsíce,“ dodala Glória a podrábala se se zachrastěním v křtici. „A tudíž je mi zřejmý, co asi ten tvůj...“ (zašlhalala po Hubbym) „... chlap může chtít.“

Jindřiška hodila do kouta ruksáčkem. Neodpověděla.

Namísto toho rozšněrovala tenisky a srovnala je u zdi. Levá teniska vcelku ušla, pravá poněkud pajdala, protože podrážka na ní byla omletá do šišata od šlapání na brzdu a na plyn. Jindra si stáhla ponožky, uchopila je za špičky a zatřepala s nimi, pozorujíc, jak se z každé snáší na parkety pár propocených bankovek nadějně zelenkavé barvy.

Glória zmlkla, aby se jí líp počítalo. „Tak kolik ti toho dnes káplo, Gin?“

Jindřiška zaklela a vyslovila číslo. „Co chceš, je pondělní noc...“

„Pondělní noc! Pondělní noc! Vo pondělní noci vyděláš ku-
lový, protože je pondělí ---“

„No, co chceš ---“

„--- v úterý vyděláš houby, poněvadž je úterý ---“

„No jo, co naděláš ---“

„--- a ve středu se vrátíš domu s hovnem, jelikož je ---“

„Jako bys nevěděla,“ povzdechla Gin, „že jediný solidní noci teďko jsou páteční a sobotní. Každý jinej den...“

„Taxikaríš přece proto, abys VYDĚLALA! Nebo né? Třeba se musíš naučit jezdit RYCHLEJ, anebo musíš na letiště a...“

„Tak se vyser na malování a zkus si řídit sama! Myslíš, že jsem teď zvědavá ---“

„Tak ty mně radíš, abych já se vys---“

„Nemůžem si, PROSIM TĚ, o tomhle popovídat, až se trochu vyspím?“ Jindřiška vrhla toužebný pohled na matraci v rohu pod oknem.

„V tomhle bytě bydlím já!“ ujistila ji Glória s vzestupnou kadencí hlasu. „Kdyby mě nebylo, tak ty v náký díře budeš platit třikrát --- ne --- PĚTKRÁT tolik, co tady. A ty ---“

Hubby se v rohu pozdvihl. Poblafł fistulkou.

„Neřvi tak,“ napomenula Jindřiška buď Glórii, nebo psa, anebo oba. „Probudíš Chozíčka.“

José Manuel Constitución Ramírez spal v dětské postýlce jak andělíček, a obě dívky k tomu dítěti na okamžik pocítily všeobjímající něhu. Ta něha, věděly moc dobře, nevydrží déle než jeho šťastný sen; Chozíček se už tak za hodinku zaručně probudí a bude volat „Mami, mami, mami!“ --- jenomže maminka seděla v New York State Pen a zdálo se jí to nevyhovné, držet ho po celé čtyři roky v prostředí ženské věznice. Snad díky opominutí úřadů skončil tenkrát Chozíček v bytě Glóriině, a ta si ho docela zamilovala, byl tak krásnoučký, když zrovna spal, a vůbec, my Kubánci si přece navzájem pomáháme, pomyslela si Glória, dojatá sama sebou, a pozorovala, jak se do jejich přízemního --- tedy spíš podzemního --- bytu dere žlutooranžový paprsek. Zaznamenala ho na sítnici jako součást města. Glória už dávno měla New York ohmataný a prochozený, tvarově i barevně zvládnutý, a věděla dobře, že téhle radostně ranní barvy je v něm pramálo. Někdy Glórii zamrzelo, že tahle žlutooranžová barva je to jediné, co se v její mysli zachovalo z tropů. A to ještě jen díky vyprávění tetičky (o kubánských oranžových jitrech) a díky barvě kůry papájí, které se ovšem, i ty maličké, prodávaly v deli na Desaté a na B za \$ 2.99 každá, a zelené, takže se musely nechat uzrát, než se v nich oranž rozvila. V paprsku slunce se rozsvěcoval prach a Glória si to tudíž všechno (barvu, náladu i zrnitost) schovala kamsi za malířské oči.

„Vlastně jsem tě chtěla o něco požádat,“ podotkla zamyšleně.

Jindřišce se teď už opravdu zoufale klížily oči. Dosedla těžce na matraci pod oknem a pod paprskem a stáhla si svetr přes hlavu. Pak si rozepla na zádech podprsenku a s nepokrytým zívnutím ji dolovala ven pravým rukávem trička.

„Dostala jsem nabídku na výstavu!“ vyjekla Glória.

„Né? Fakt?“ I přes tu těžkou únavu se pokusila zaznít potěšeně.

„Jenomže, ono totiž...“ (z vedlejšího pokoje se ozývalo pochřupování Chozíčka a plnilo Jindřišku děsem) „... abych ti to vysvětlila, tak...“ (Husband opět povstal z pelíšku a párkrát šlehl krysím ohonem) „... ona ta výstava není zadarmo.“

„Príma.“

„Chci říct, oni chtěj něco předem, aby ---“

„Copak ty jim máš snad platit?“

„--- aby mohli pronajmout ten prostor. Hned dole na Essex Street.“

„To snad ONI by ti měli dát procenta, né?“ uplatňovala Jindra snaživě svých nemnoho znalostí o světě umělců. „A ne aby tys jim ještě platila?“

„Oni mi zaplatěj, hned jak se něco prodá. Abys to pochopila: tohleto není náká masňácká výstava nákýho zazobanýho gale-risty. Tohle je HAPPENING, hned dole na Essex Street, a pořádá to tam Rivingtonská škola!“

Jindra se natáhla na matraci, přikryla se dekou a semkla víčka. Glória ji bafla za rameno a třepala s ní: „Nespi! Ani to není drahý! Chtěj ---“

„A za kolik se tam budou ty obrazy prodávat?“

„To... to přesně nevím. Ale teď... teď chtěj po mně patnáct centů za čtvereční palec. To snad není tak drahý, né? Jak jsem měřila plátna...“

„Sochy tam nebudou? Nebo ty počítaj na krychlový palce?“

„Gin...“

„Takže... takže VELKÝ umělci se naplatěj daleko víc než malý?“

Ale tenhle ten druh ironie na Glórii neplatil.

„Viď že mi píchneš, Gin?“ zašeptala chraplavě. A upřela na Jindřišku dvě hluboké a černé oči.

Načež se rozblíkalo světýlko na telefonním záznamníku. Glórii potuhly lícní svaly. Rezolutně namířila vibrátor

po směru zelené signalizace. Jindra se poslušně natáhla pro telefon.

„Miluju tě!“ ozvalo se ze sluchátka. „Milujutěmilujutěmilujutěmilujutě!“

„Tak kolik potřebuješ?“ vzdechla Jindřiška.

Kapitola třetí / PŘEŽÍVÁNÍ /

Blížilo se ke třetí, když Jindřiška vyrazila z domu a s několika plastikovými nádobami od mléka (kterého Chozíček zunkal překvapivě mnoho) zamířila směrem k jihu po Avenue C. Obyvatelé East Village si tu zřídili místní recyklovací stanici, hned vedle opuštěné parcely, která teď --- než na ní někdo začne stavět --- byla dočista zabraná obřími sochami, vytvořenými --- podle Glórie --- během happeningů Rivingtonské školy. Pláty zrezivělého plechu, tyče a trubky, kanystry, konzoly, pochroumaná kola, střeva praček, televizorů a mrazicích boxů, bizarně zkroucené výfuky aut --- všechno tohle kovové harampádí svařil kdosi bez ladu a skladu do podoby olbřímích monster, která se tyčila na parcele mezi kostrami aut, zbytky cihlového zdiva a svěže zelenou lebedou, posprejovaná stříbřitě šedými graffiti, jež se odlupovaly jak rybí šupiny společně s lupínky rzi a mrholily pomaloučku na cihlovou drť a na lebedu. Za větrných dnů celé sousoší drncelo a chrastilo bezmála strašidelně a v noci vrhalo na Čtvrtou ulici nehybné bizarní stíny, podobné zkamenělým stínům obřích přesliček.

Jindřiška odklopila víko bedny s nápisem PLASTIC MILK CONTAINERS a už už se do ní chystala vrhnout výše zmíněné nádoby, když tu se z bedny vynořila ruka neurčitě šedavého zbarvení. Tvář se spečenými šedobílými vousy se zablýskla v paprsku světla. „Spare a dime, miss?“ ozvala se tvář.

Jindřiška o půl kroku ustoupila, ale nelekla se moc. S uspokojením zaznamenala, že si na tenhle kontinent pomalu

začíná zvykat. Ještě před rokem by na podobné překvápko nejspíš zareagovala nedůstojným zvukem, jen těžko rozlišitelným od zakvokání slepice.

„To seš ty, Randy?“ řekla dnes, upustila, co měla v rukou, a začala se šacovat.

Randy s díky přijal padesátník. Vztyčil se, setřásl z těla několik rozválených plastických containerů a soukal se z bedny, mžouraje do slunce. „V jednom kuse sem lidi něco házou. V jednom kuse. Rovnou mně na hlavu!“

„To je mi líto. Ale víš, ona tahleta bedna jaksi JE na to, aby ---“

„Ale kdyby se to zevnitř dalo nák zavřít, moh bych tu i spát.“

„Není tam trochu těsno?“

„No, cejtím se poněkud jako preclík, Gin,“ připustil Randy, „ale neprší tam a --- a ono je to tam vevnitř... jako můj mozek, víš? Když si šlehneš koks. Tma a jenom bělostný bič světla jako magická spirála. Představ si, spát svinutej jak ježek ve vlastním zdrogovaným mozku! --- Zkoušel as někdy namalovat obsah vlastního mozku, Gin? Chci říct --- ten prostor?“ optal se Randy zadumaně a upřeně zíral do tmy v bedně. „Já jsem totiž malíř, you know, a tohleto jsou moje obrazy.“

Přičapl k rezatému železnému plátu a pohladil dlaní nasprejovaný klikyhák. „Tohleto je můj mozek, Gin, univerzální mozek, mozek tohohle města, esence mozků všech, co tu kdy žili a zdechli; tohleto je můj zrezavělej, zneužitej mozek, Gin, a tohle...“ poklepal na monstrózně zkroucený výfuk z nákladáku, který jakýsi Rivingtoňák přivařil k hornímu rohu plátu, „to je nebeská spirála! --- Umiš takovýhle věci namalovat?“ zařval a vyskočil. Ze špinavě šedé dlaně mu sněžily postříbřené lupínky rzi.

Gin vzhlédla váhavě po zkrouceném výfuku vzhůru. Strměl vysoko do oblohy a až úplně nahoře byl konzolou přichycen

k sousední soše, aby se nezřítíl. I tak se povážlivě kýval pod dvěma přešlapujícími holuby. Jeden z ptáků nadzdvihl prdelku a vypustil z ní cosi. Jindřiška sledovala pád exkrementu a oči, přezářené světlem z oblohy, jí zaslzely.

„Já nejsem umělkyně,“ řekla Randymu.

#

Hned v prvních dnech a týdnech po příletu, to když bydlela u toho fotografa v posledním patře vysokého, páchnoucího činžáku v Chinatownu (hned pod střechou, po které na vysokých kramflekách dupaly noc co noc dvě místní kurvy, dohánějící insomnického fotografa k šílenství a odhazující použitou ochranu na pohřebiště za komínem, kde v plném slunci puchřela, takže fotograf si představoval, jak každý deštík vymývá z hromady šprcek miliardy zdechlých spermií a ty se vsakují skrz térový papír hloub a hloub do jeho stropu, takže mu jednoho krásného dne ty žlutohnědé mikroskopické mrtvolky začnou pršet na hlavu nebo na fotky nebo na postel přikrytou přehozem z velbloudí srsti), zírávala Jindřiška přes vrcholky domů směrem k východu, zpátky; z jakéhosi záhadného důvodu většina bytů, ve kterých za ten čas bydlela, a že jich bylo požehnaně, měla okna obrácená k východu anebo na jih, a to jí pomáhalo orientovat se, zvykat si na nový časoprostor, poněvadž v New Yorku přece nikdo neříká doprava nebo doleva, říká se na západ a na východ a na sever či na jih; ze všech bytů, v kterých bydlela v tom sladkobolném období přežívání a přivykání a tesknoty a prázdna zastavěného pravouhle uspořádanými obrovskými krychlemi (jejichž tvar našel cestu i do snů), ze všech těch bytů, do kterých se veprosila a veplatila a veslibovala a všoustala, jen ze dvou neviděla k východu, protože v jednom, na Šedesáté čtvrté

ulici (kde sdílela jednu krychli se sedmi kočkami a jejich majitelem, a ty kočky po ní šplhaly, když spala, ale majitel chválabohu ne, i když musela vařit a uklízet a platit za telefon a naslouchat --- bez jediné známky znuděnosti --- šíleným sáhodlouhým tlachům) vedlo okýnko do světlíkové šachty, vydlážděné svěže zelenými kachlíky, snad aby nájemníci v tom komplexu budov měli blíž k přírodě či co, a v druhém případě to bylo na Greenpointu v Brooklynu, v jejím v pořadí jedenáctém bytě, kde si sice připadala trochu odhozená, neboť to bylo mimo Manhattan a v obchodech na ni mluvili polsky, ale zato oknem, které vedlo k západu, viděla tehdy celý Midtown, pupík vytouženého ostrova, z kterého čouhala jak vřetýnko kónická špička Empire State Building, a viděla Queensboro Bridge a Williamsburg Bridge, které v noci krásně svítily a spojovaly ji tence s Manhattanem; a tak tam tedy seděla, v pohodě celkem, a trochu odmrštěná, město se před ní blyštělo jak na fosforeskující pohlednici: narůžověle mlhavé ráno, odpoledne strohé a pracovní, a večer --- někdy --- s ostrou siluetou, která se vřezávala do zčervenalé západní oblohy jako vykrojená z měděného plechu.

Jindřiška proseděla u okna celé hodiny, poněvadž i tady v Brooklynu byl pro ni New York nedostupný, odtazitý a vzdálený, jak by k ní odmítal sestoupit z pohlednice, neměla ani na podzemní dráhu, a tak pozorovala aspoň jeho siluetu, vibrující teplem podzimního vzduchu, které se nad ní sráželo a v obláčcích odplouvalo do dálavy. Jindra seděla u okna, pila očima město, co do něj přijela a nepřijela, lámala si hlavu, čím se bude živit, zjišťujíc ke svému překvapení, že nic pořádného vlastně neumí; seděla tam a nadýmala se pýchou, že až do New Yorku se dostala, seděla tam a litovala se; silueta Manhattanu ji lákala nesmírným barevným tajuplnem, a tak Jindřiška zaklela, vybrala z rozpadající se garderóby tu

nejméně ostudnou a po hypnotizujících provázkách toužení se nechala přitáhnout k Williamsburgskému mostu, na jehož lanech už seděla barevná světýlka jak bludičky, přešla přes ten most, slezla z něj na Delancey Street a brouzdala se po Sohu, kde --- rozvaleného na kapotě žlutožlutého taxíku --- potkala Taliba, svého manžela.